

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kari Tønset Guttvik, +47 73 19 92 05

Nedtapping av Nesjøen - kommentarer til foreslått prosjektplan med kompenserende tiltak

Vi viser til høring fra Norges vassdrags- og energidirektorat, ref. 202016718-19 (23.09.2022), vedlagt plan for avbøtende og kompenserende tiltak ved ekstraordinær tapping av vann i forbindelse med rehabilitering av Nesjø dam.

Foreslåtte tiltak og undersøkelser i NINA rapport 2143 virker vel funderte ut fra nyere og tidligere kunnskap. Vi støtter hovedtrekkene i rapporten.

Statsforvalteren har merket seg rådene når det gjelder utsettingspåleggets størrelse, og vil se på nødvendig oppfølging av de spørsmålene som er reist. Det er behov for å definere hva som er godt økologisk potensial i vannforekomstene for å etablere et mål for økologisk tilstand.

Vi kan ikke se at rapporten har satt søkelys på mulige effekter på Nea nedenfor Vessingsjøen. Vi er bekymret for Nea, og særlig storørretten, som er særlig sårbar. Målinger av siktedyp og farge viser at det er mindre suspendert stoff i Nesjøen nå enn på 1970-tallet. En del suspendert stoff er trolig vasket ut, men det er også grunn til å tro at en del er sedimentert i dypere områder av innsjøen.

Vi vurderte i vårt svar av 12.05.2021 til høring av fravik av manøvreringsreglementet at «nedtappinger av dette omfanget kan føre til dårlig og i verste fall uakseptabel fiskevelferd/dyrevelferd. ...Tiltakshaver bør derfor legge fram risikovurderinger og planer for hvordan fiskevelferden skal ivaretas i hele influensområdet, der det er relevant, i hele prosjektperioden». Vi ønsker dokumentasjon på hvordan dette er ivarettatt.

I noen lignende saker er det kommet betydelig mengder slam med avrenningen fra magasinet etter tapping under LRV (f.eks. til Surna etter rehabilitering av Follsjøen). Vi frykter at det også i Nea kan bli så store mengder slam at det må betraktes som forurensing utover det som kan betegnes som normal belastning ved anleggsarbeid (§8 forurensingsloven) og som etter regelen ikke gis utslippstillatelse. Dette er så vidt vi kan se ikke omsøkt og risikovurdert fra tiltakshaver, og/eller belyst tidligere i verken dispsaken, miljø- og landskapsplanen, i søknad om fravik fra manøvreringsreglementet eller i utslippstillatelsen for anlegget.

Vurdering av saken jf. prinsippene i naturmangfoldloven §8-12, mangler i forhold til effekten på storørret i Nea (innen influensområdet). Vi ber om at det gjøres.

Fravik fra manøvreringsreglement

NVE ga i vedtak av 02.07.2021, Statkraft Energi AS tillatelse til midlertidig å fravike manøvreringsreglementet for Nesjøen i perioden 2022 til 2024 (før høring av prosjektplan for fisk/fiskevelferd). Her var slam/nedslamming, sediment, suspendert stoff ikke tema.

NVE vurderte at vedlikehold av vassdragsanlegg har meget stor samfunnsnytte, og mener derfor at det må kunne aksepteres til dels vesentlige (kortvarige) ulemper for allmenne interesser i forbindelse med slike tiltak. Det presiseres at det likevel er viktig at arbeidene gjennomføres med så små konsekvenser som mulig for naturmiljø og allmenne interesser. Ved vurdering av om tillatelse skal gis etter forurensningsloven skal det også vurderes samfunnshensyn.

I detaljplan for miljø og landskap vises det til at Essnadammen er en terskel på ca. kote 725 (NN 2000). Gjennom høringsfasene til damrehabiliteringssaken, og ved befaring (30. august) ble vi gjort oppmerksomme på at denne terskelen er modifisert. Vi mener det må kvalitetssikres at denne terskelen er på høydenivået den skal være (jf. konsesjonsvedtaket). Om det er avvik, må det gjøres vedtak for å bringe dette i samsvar med konsesjonen.

Vi spør ellers om det er vurdert å heve terskelen her midlertidig, for at større vannvolum i Essandsjøen og mer naturlige vandringsforhold til tilløpsbekkene her kan gi raskere reetablering av Nesjøen?

Utslippssøknad

I vårt høringssvar (av 21.08.2020) på miljø- og landskapsplan skriver vi at *«i den grad det kan bli mer enn vanlig forurensning, må det sendes en søknad»* (jf. §8 forurensningsloven). NVEs vedtak (av 07.07.2021) sier at før anleggsarbeidet starter må konsesjonæren innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk jf. utslippstillatelser etter forurensningsloven. Statsforvalteren har ikke mottatt melding eller søknad om utslippstillatelse utover søknad om tunnelldiving, steinbrudd og faren for utslipp til vann i forbindelse med dette (29.01.2021). Faren for forurensning i forbindelse med nedtapping, med fare for mobilisering av bunnsediment er ikke belyst, ei heller vurdert tidligere i saken, verken av søker eller av myndigheter. Vi spør om Nesjøen og Vessingsjøen vil fungere som sedimentasjonsbasseng i disse tilfellene, og hvilken virkning dette vil ha på økologien, særlig ferskvannsfauunaen på kort og lengre sikt. Dette er ikke belyst i fagrapporten som følger saken.

Vi mener at det er fare for mer forurensning enn tidligere beskrevet (jf. erfaringene fra Surna), og at det derfor må gjøres risiko- og konsekvensvurdering, og etter dette vurderes om det trengs utslippstillatelse. Tapping under LRV bør ikke gjøres før dette er vurdert og evt saksbehandlet. Det er byggers ansvar å gjennomføre en miljørisikovurdering av utslippene, samt dokumentere at eventuelle utslipp fra virksomheten ikke fører til skade eller ulempe for omgivelsene. Det er gjort en risikovurdering fra regulantens side, men denne omfattet bare selve anlegget og ikke effekten av utslipp fra ekstraordinær nedtapping.

Vi spør om det er vurdert å bygge en fangdam innenfor dammen, for å stoppe store mengder slam fra å gå ut i elva. Dette vil også gjøre det mulig å gjøre inspeksjoner og reparasjoner i framtida uten full nedtapping av hele magasinet.

Jf. vannforskriften skal Vessingsjøen, Nesjøen og Nea oppnå «Godt økologisk potensial» (GØP). Regulanten og andre påvirkere skal iverksettes tiltak som hindrer nedslamming og avrenning til vassdrag slik at GØP nås innen rimelig tid (jf. målene i vannforvaltningsplanen). Hva som vurderes som mål for gjenoppbygging av tilstanden og hva som er *rimelig tid* må defineres i saken.

Med hilsen

Anne Sundet Tangen (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon plan- og inngrepsforvaltning

Kari Tønset Guttvik
seniorrådgiver
Seksjon plan- og inngrepsforvaltning

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Trøndelag fylkeskommune	Fylkets hus, Postboks 2560	7735	STEINKJER
Statkraft			
Selbu kommune	Gjelbakken 15	7580	SELBU
Tydal kommune	Tydalsvegen 125	7590	TYDAL
Malvik kommune vannområdet	Postboks 140	7551	HOMMELVIK
Mattilsynet, Region Midt	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Norsk institutt for naturforskning	Postboks 5685 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM